NomaвЂ™lum sabablarga koК»ra oК»lim koК»paygan chPµkka muzofotdagi olis shaharga kPµtayotgan tPµkshiruv guruhiga nPµga aynan mPµni qoК»shib qoК»yishdi, mPµ'morchilikning oК»latga qanday aloqasi bor (bizga hali sira aniqlanmagan oК»lat dPµb tushuntirishdi) toК»gК»risi, hozirgacha aqlim Pµtmaydi. Vaholanki, mPµ'morchilikda ham shunchaki havaskor darajasida edim, bu sohada ishlay boshlaganimga uch yildan oshgan boК»lsa-da, hali bironta loyihamni qabul qilishmagandi, kun uzogК»i ishimizga hPµch bir bogК»liq boК»lmagan chizmalar bilan mashgК»ul boК»lardik, biz chizayotgan loyihalarning hPµch kimga kPµrakgi yoК»qligini oК»zimiz ham bilar, biroq boshliqlar tPµgirmonida aylanib, tushib kPµladigan va tPµz muddat ichida bajarishimiz zarurligi taвЂ™kidlangan, bir chPµkkada pora-pora qilingan yalovday ilova turgan qogК»ozlarni izma-iz qabul qilavPµrar, talabalik yillarimning orzusi boК»lgan shaharga koК»rk va ulugК»vorlik bagК»ishlaydigan jimjimador va sPµrhasham binoning loyihasini mPµn faqat hayoldagina chizib yurardim. Avvaliga guruhga tasodifan qoК»shishayapti, bu Pµrda qandaydir anglashilmovchilik bor, dPµb oК»yladim, ijroqoК»mda oК»lim sabablari har tomonlama oК»rganishga muhtoj, xususan, binolarning jugК»rofiy joylashishidan, ob-havoga chidamliligigacha yaxshilab tPµkshirib koК»rish zarurligini aytishganda ham mPµn bu Pµrda bizning sohaga bogК»liq biron narsani koК»rmagandim. В«Tajribali mPµ'morlardan joК»natingВ» dPµgan taklifga, xoК»jakoК»rsinga mPµni joК»natishayotganini sPµzib turdim. Buyruqni tutqazishgandan soК»ng noiloj joК»nashga majbur boК»ldim.
- Shahar qurilganiga unchalik koК»p boК»lgani yoК»q. Uning oК»rnida oldin yovvoyi sahro bor edi, biz uni boК»ysundirdik. Va boshqa shaharlar bilan raqobat qila oladigan goК»zal makon qurdik. Matbuotda oК»qigan boК»lsalaringiz kPµrak, biz haqimizda rosa yozishdi, - dPµdi bizni kutib olgan shahar boshligК»i. - Odamlarimiz toК»q va farovon yashayotgandi; hatto sayyohlar xorijdan ataylab binolarimizni tamosha qilish uchun kPµlishardi. Ularni ham shahrimiz lol qoldirganiga shubham yoК»q. Hamma balo bPµsh oycha burun boshlandi. Odamlar ishlab turgan yoki uxlab yotgan joylarida, baвЂ™zan suhbatlashib turib toК»satdan jon taslim qilishayapti. Avvaliga biz bular hammasi shunchaki tasodifiy dPµb oК»ylagandik. Biroq oК»lim tobora koК»payavPµrgach, tashvishga tushib qoldik. Maxsus emlash oК»tkazdik, voqPµaning tagiga Pµtish uchun barcha kasalxonalarimizni nazorat ostiga oldik, bir nPµcha marta uylarni yoppasiga koК»rikdan oК»tkazdik, ammo natija boК»lmadi - oК»lim toК»xtamadi. Aksincha, uylar asta-sPµkin boК»shab qolayapti. Odamlarni vahimaga tushirmasli
- Bunday hodisa Faranglarda ham bir paytlar boК»lgan, - dPµdi guruh rahbari qilib joК»natilgan profPµssor shahar boshligК»ining tuguntirishidan ensasi qotgandPµk, - hamma balo tibbiyotimizni savodsiz va qobiliyatsiz odamlar bosib kPµtganida. Boshqa sabab yoК»q...
- Markazdan kPµlganlar ham В«Bndayini birinchi uchratishimizВ», dPµb hayron boК»lgancha qaytib kPµtishayapti, - uning gapining oxirigacha eshitmay, oК»z qoК»l ostidagi hakimlarning shaвЂ™nini himoya qildi shahar boshligК»i. U bizga oК»xshash tPµkshirish guruhlarini koК»ravPµrib, toza pishib kPµtgan edi, chogК»i, oК»zini juda erkin tutar va erkin gaplashardi, shuningdPµk, profPµssorga oК»xshash dimogК»i baland olimlarni ham koК»p koК»rgan, gaplarida xufyona osilgan qilich kabi В«joК»jani kuzda sanaysizВ», dPµgan pisanda bor edi.
- Masalaga chuqurroq qarash zarur. ProfPµssor indamay boshini tuynukka burdi - u Pµrdan pastda yastanib yotgan qip-qizil sahro koК»rinardi va biz bir paytlar qush uchib oК»tolmas sahro ustidan qushday uchib oК»tayotganimizni sPµzib turardik: profPµssor boshliqning gaplarini shunchaki vahima dPµb oК»ylaytgani va uni evвЂ™tiborsizlik bilan tinglayotgani koК»zlaridan koК»rinib turardi. Odatda butun umri ilmi-urfon bilan oК»tgan odamlar amaldorlar bilan burnini jiyirib gaplashishadi, xususan, chPµkka muzofotdagilar bilan. Shundan soК»ng boshliq jim kPµtdi. U juda orasta kiyingan edi. В«MPµn uning kiyim-kPµchagi-yu avвЂ™zo-yu badanidan nafasni boК»gК»ib qoК»yadigan achimsiq hid anqiyotganini yoК»lning yarmini bosib oК»tganimizdan soК»ng sPµzdim, fahmimcha, bu hid goК»yo ichida kimdir oК»lib qolgandan uning ichak-chavagК»idan chiqayotganday edi: gapirganda ogК»zidan gup etib atrofga kishini loxas qiluvchi hid tarqalardi. Hidni profPµssor ham sPµzgan boК»lsa kPµrak, bir-ikki marta boshliqning qonsiz yuzini va qirrador yoqali ust-boshini jirkangandPµk koК»z
Biz tushgan vPµrtolyot shahar chPµkkasiga borib qoК»ndi: bizni har ehtimolga qarshi emlash zarur edi. Shahar chPµtiga tikilgan tibbiyot chodirlariga bir-bir kirib chiqqach, nariroqda darvozasi koК»rinib turgan shaharga qarab yoК»l oldik. Shaharga yaqinlashganda ulkan mahluqning katta qanotiga oК»xshaydigan darvoza boshliq maqtaganchalik ekanini koК»rdik; uning oldida biz kichkina chumoliga oК»xshab qolgandik va shahar shu koК»rinishida rostdan ham uchishga chogК»lanayotgan mahluqqa oК»xshardi. Darvoza oldida turgan soqchilar boshliqni koК»rib gК»oz qotishdi. U Pµrda bizni boshliq nazorat boshligК»i va tibbiyot mudiri dPµb tanishtirgan ikki kishi kutib turardi; ikkalasi ham boshliqqa taqlid qilib, soqol qoК»yishgan va ikkalasi ham tPµpakal edi.
- Xayriyat Pµtib kPµldilaringiz, - dPµdi nazorat boshligК»i biz bilan koК»rishar ekan. - Bu falokat bizni adoi tamom qildi. - Shunday dPµya u pildirab oldinga tushdi. MPµn uning qisiq koК»zlarida tahlika va vahm toК»lib turganini koК»rdim. Balkim har qadamda paydo boК»layotgan oК»lim uni shu holatga solgandir. Tibbiyot mudirining koК»zlarida koК»proq quvlik hukmron boК»lsa-da tag-tagida xuddi shunday tahlika toК»kilib yotganini sPµzish mumkin edi. DPµvor baland boК»lsa ham toК»zon shahar koК»chalarigacha bostirib kirgan, binolar qanchalar muhtasham boК»lmasin, shahar fayzsiz va hatto andak xaroba tus olgandPµk koК»rindi mPµnga, ehtimol, odamlarning yuzlarida toК»nib qolgan umidsizlikni koК»rib, bizda shunday his paydo boК»lgandir? Hammasidan ham shaharga kirishimiz bilan dimogК»imizga xuddi boshliqning nafasidan anqigan hidga oК»xshash ufunat urilgani bizni biroz shoshirib qoК»ydi: В«chirkinlik, xazonrPµzgilik va badan hidi qorishib kPµtgan shaharda ufunat xuddi bu manzilga tashrif buyurganlarning burnini kuydirib tashlash uchun ataylab tarqa
- Hayratomuz, - dPµdi u, - biron joyda oК»lik qolganmi dPµb butun shaharni qadamba-qadam tPµkshirib chiqdik, hPµch narsa topolmadik. Endi esa koК»nikib kPµtdik.
Haqiqatan ham shaharda bu hid biron odamni ajablantirmayotgan edi. Balkim, oК»latni xuddi mana shu ufunatdan izlash kPµrakdir?!
- E, yoК»q, - dPµdi shahar boshligК»i gapimni eshitib bosh chayqarkan, - hid shahar qurilgandan bPµri bor. OК»lim esa bPµsh oy oldin paydo boК»ldi.
Uning gapi mPµni yana koК»proq hayratga soldi. Balkim tavqi laвЂ™natga yoК»liqqan odamzotga tangri doК»zax qanday bishini mana shahar orqali bir
koК»rsatib qoК»ymoqchi boК»lgandir? Rostdan ham shahar jazira va qum toК»zoni ostida qolgan sPµrhasham doК»zax ostonasiga oК»xshardi - bir vaqtlar gurillab koК»kargan daraxtlar ham quyosh favvorasi ostida hayot uchun kurasha-kurasha soК»lgandilar. Biz darvozadan to maвЂ™muriy binoga borguncha havosi soК»rib olingan lahmni kPµzib chiqqanday oК»pkamiz shishib, holdan toyib qoldik.

- Shaharda yana ikki kun tursak boK»gK»ilib oK»lishimiz aniqqa oK»xshaydi, - dPµdi biz bilan kPµlgan ximik tomogK»ini qirib yoK»talar ekan.
ProfPµssor dam olmay oK»likxonaga kPµtdi - unga ximik ham ergashdi. Tushdan soK»ng mPµn nazorat boshligK»i hamrohligida (shahar bogligK»i uni mPµning adashib kPµtmasligim uchun qoK»shib qoK»ygandi), garchi oK»latni kasbimga aloqasi yoK»q hisoblasam ham, oK»lim ogK»ushiga olgan, toK»zib yotgan binolarni shunchaki nomiga koK»rib qoK»yish uchun aylanishga chiqdik:
- Sizga hPµch bir yordam bPµrolmaymiz, - dPµdi shahar boshligK»i uzrxohlik bilan Pµlkasini qisar ekan. - Shahrimizning bosh mPµ'mori kasal boK»lib olgan, oK»rniga biron tuzuk odam chiqmayapti. Endi faqat koK»z bilan kuzatishga majbursiz.
MPµn uning hijolat chPµkmasligini va shahar loyihasini koK»rish uchun umuman zarurat yoK»qligini bildirdim.
Shunday dPµb ertalab bir nPµcha odamning oK»ligi chiqqan, bir-biriga qoK»uib qoK»yganday oK»xshash yaqin oradagi koK»p qavatli imoratlarga yoK»l oldim. Bir qarashda uylar gK»oyat did bilan qurilgandPµk koK»rinar, boshqa tomondan esa xuddi ulkan-ulkan qoyalar oyogK»ingiz ostiga toK»satdan qoK»porilib tusha boshlagandPµk ularga qaragan sayin ichingizda nimadir qulab kPµtayotganini sPµzardingiz. Nim qorongK»u zinada shahar koK»chalarida kPµzib urgan ufunat yana ham badbylashgan edi, balkim bu Pµrda havo oK»tirib qolgani uchun shundaydir, zinadan chiqquncha nafasim tiqilib dimogK»im achisha boshladi. Hid odamni bPµhol qilib qoK»yadigan darajada oK»tkir va zaqqum edi. Xonadonlarda bizni indamay kutib olishar va ichkariga boshlashar, hujralarga olib kirishar, darvozalarni, dPµvorlarni koK»rsatishar, soK»ng yana biron soK»z aytmay kuzatib qoK»yishardi.
Uylar ataylab ichkarini salqin saqlash uchun ufqqa tPµskari qurilgan: dPµrazalardan tushayotgan xira shu'la hujralarni yoritishga qurbi Pµtmay, OK»lmas DPµv bilan olishavPµrib, holdan toygan Botir misoli bir burchakda xolsiz toK»shalib yotardi. MPµn oK»lim sabablari aynan nurni xoK»plab yutib yuborgan mana shu zahlik va zulmatda boK»lsa kPµrak dPµb oK»yladimu, ammo tPµzda bu oK»yim haqiqatga hPµch bir toK»gK»ri kPµlmasligini angladim: B«OK»lim toK»rt muchasi but, baquvvat, sogK»lom kishilarni nam komiga tortayaptiB», dPµgan edi shahar boshligK»i. OK»lating bu uylarga hPµch bir aloqasi yoK»qligini tushungach, hafsalam pir boK»lib izimga qaytdim.
Bir haftaga qolmay oK»lim elchisi kPµzib yurgan barcha binolarni dPµyarli bir-bir aylanib chiqdim - hamma oK»sha hid, hamma hujrada oK»sha zulmat, hamma xonadonda yurakni sPµskantiradigan sukunat hukmron edi. Bu sukunat koK»chalarda odamlarning yuzlarida ham kPµzib yurardi - ularning koK»zlari-yu yuzlarida shuncha musibatdan soK»ng ham qilt etgan ifodani koK»rmadim, aravalarga yoki zambillarga solingan oK»liklarni olib oK»tishar ekan, ular arava yoki zambilga hoK»mrayib koK»z tashlab qoK»yishar va indamay yoK»llarida davom etishardi.
SPµrajin yuzlarini bosib kPµtgan va yonib boK»lgan oK»rmonga oK»xshab qolgan moK»ylar aro barqib turgan soliq qiyofalar mPµnga ming yillardan buyon odam qadami Pµtmagan tashlandiq imoratlarni eslatgan, bu qiyofalardan ayovsiz yogK»ayotgan jaladPµk, hasrat va mung yogK»ilib turardi: bu yuzlardan atrofga bir qahrli sovuqlik taralar, mPµn hali shu yoshimgacha bundayin soliq qiyofalarni koK»rmagandim, shaharga kPµlgandan bPµri oK»zimni qop-qora bulutlar ostida qolgandPµk his etar, bu suvi qurigan koK»lga yohud soK»nib boK»lgan shamga oK»xshab qolgan koK»zlarga qarab turib, ularda sPµkin-asta sassiz, sadosiz bstirib kPµlayotgan oK»limga nisbatan koK»nikma paydo boK»lganini va bu koK»nikmani endi hPµch narsa bilan: hatto eng qudratli hisoblangan sPµhru-jodular bilan ham qoK»porib tashlash mumkin emasligini anglagandim; oK»shanda shahar odamlari mPµnga qulashini bilgan holda jarga qarab yugurib kPµtayotgan tPµlbaday taassurot qoldirgandi. Ularning yuzlarida hayot xurshidi allaqachon soK»nib boK»lgan; endi bu yuzlarni ajinlar bilan birga tushkunlik, horgK»inlik chakalaklari qoplab olgan, butun chPµhralarni umidsizlik tumani bosib kPµtgandi. Muz yoK»lakda qanday yiqilib tushsangiz, bu sovu chPµhralarda ham nigohingiz shunday qulab tushar, hoK»mraygan koK»zlar qopogK»on it kabi sizni hPµch qachon oK»ziga yainlashtirmasdi. OK»zimni kPµyingi kunlarda roK»yo hukmron boK»lgan shaharga kPµlib qolganday his etar va har bir koK»rgan manzaram aql bovar qilmas narsalar boK»lib tuyula boshlagandi; ehtimol, bular sahroda roK»yo saltanatini qurishgandir?! Nima boK»lganda ham koK»rganlarim - shahar, oK»lar, hoK»mraygan odamlar, tPµpakal boshliqlar, mahobatli binolar, hammasi jodu boK»lsa-chi va biz sarobni izlab yurganday roK»yoni kPµzib yurgan boK»rsak-chi, dPµgan shubha kuch toK»plab, qayta-qayta jangga kirayotgan lashkardPµk xayolimga bot-bot bostirib kirar va butun tanamni bPµhol qilib qoK»yardi, aloha, bu Pµrga kPµlib koK»rgan-kPµchirganlarimning hammasi gK»ayri tabiiy va gK»ayriodatiy tus olgandi, zPµro, kPµzib chiqqan binolarda kasallikdan darak bPµruvchi hid vva sukunatdan boshqa hPµch qandayzohirot uchratmadim, oK»limning mPµning kasbimga yoki mana bu mahobatli binolarga zarracha aloqasi yoK»qligiga koK»proq ishonib borar, shahar koK»chalarida qora dPµvning arvohday kPµzib yurgan changu toK»zonni qancha koK»p koK»rsam, mPµni bu yovvoyi sahroga joK»natgan oromparast boshliqlarimga gK»azabim shunchalik toshib borardi. OK»sha sahrodayoq gK»azab va toK»zon bir-biriga naqadar oK»xshashini his qilgandim: aslida gK»azab ham vujudning junbushidan larzaga kPµlgan alb toK»zonidir; qanchalik hashamatli va ulugK»vor boK»lmasin, oK»zining zahmkor siru asrori bilan zabt etib boK»lmas qal'ani qanchalar eslatmasin, koK»chalarida faqat jannatiy manzillargagina xos surur va shukuh toK»shalib yotmasin, kishandan ozod boK»lgan shPµrdPµk ajal hayqirib yurgan shaharga nisbatan gK»azab mPµni tPµz-tPµz junbushga solardi.
Bir kuni quyi koK»chalarning birida (darvoqPµ, shahardagi koK»chalar quyi va yuqori koK»chalarga boK»linardi, kiyimlari uvada, qaddi bukik, hashamdor va viqorli, shaharni ataylab masxara qilayotganday dogK»-dugK»ga bPµlangan uzun hirqa kiygan, yuzidagi shish va ajinlar qishki qabristonni eslatadigan, sochi kal pPµshonasi uzra osilib tushgan, barvasta kishini uchratdim; gumbaz shaklida qurilgan Pµmakxonaning oK»rtasida turgancha u ogK»zidan koK»pik sachratib odamlarga qoK»lini bigiz qilib oK»shqirar, choK»gK»i soK»nayotgan oK»choqday taftsiz boK»lib qolgan koK»zlarini dalani bosib kPµtgan kuzgi qargK»alar misoli jazava va junun qoplab olgan edi.
- Hammalaring uning changalidasizlar, shahar ham uniki, - baqirardi u loqayd va parishon odamlarga. - U mPµnga aytib turdi, mPµn qurib bPµrdim.
Birdan ishtaham boK»gK»ildi va nazorat boshligK»idan bu barvastaning kimligini soK»radim.
- Shu koK»chaning jinnisi, - dPµdi nazorat boshligK»i yuziga gK»amgin tus bPµrib. SoK»ng mPµn kutmagan jiddiylik bilan hikoya qila boshladi. - Asli sizga kasbdosh. Boshliq aytgan mPµ'mor shu kishi boK»ladilar. Shahrimiz uning loyihasi asosida qurilgan. U bosh mPµ'mor, mPµn esa unga yordamchi edim. OK»zi juda gK»ayratli, savodli va tinib-tinchimas odam edi. Shaharda biron gK»isht ham uning koK»rsatmasisiz quyilmagan. U mPµn bilgan mPµ'morlarning eng ulugK»i edi. Klassik va zamonaviy mPµ'morchilik sohasida unga tPµng kPµladigan bilimdonni topish qiyin edi. U Lotin AmPµrikasi, Singapurdagi binolar qurilishini ham tinimsiz kuzatib borar, oK»sha yurtlardan unga qalin-qalin xatlar kPµlib turardi. U B«dunyoga eng ulkan

va odamzot hali xayoliga kPµltirmagan shahar quramizB», dPµb xitob qilar, qachon qaramay chizmalar ichida oK»ralashib oK»tirardi. Rostdan ham aql bovar qilmas shahar qurildi. Hozir oK»lat chiqqandan bPµri shahrimiz fayzsiz boK»lib qoldi, u paytlar esa shaharni naq xayolning jilvalari dPµb oK»ylardingiz: nafis gumbazlar, sPµrjilo boK»yoql
Nazoratchi B«kasbdoshingizB» dPµgandan soK»ng tPµlbaga tuzukroq razm soldim: dPµyarli adoyi tamom boK»lgan, kam uxlaganidan qovoqlari osilib qolgan, na kiyinishida, na chPµhrasida, na gap-soK»zlarida avvalgi kasbidan darak bPµruvchi biron alomat qolmagan, faqat olis-olislardan eshitilayotgan musiqa yoxud vayron qilingan shahar oK»rtasida xarobaga shukuh va shavkat bagK»ishlab hilpirab turgan harir tugK» kabi shuncha junbush va xayol toK»zonidan soK»ng ham nozikligicha qolgan qoK»llarigina oK»sha xushvaqt va dorilomon davrlarni eslatib turar, koK»zlari botib boK»lgan quyoshning shafagK»iday qizarib kPµtgan, chuqur lahmga oK»xshash qora choK»gK»larida yillar davomida zanglagan qilich kabi bir tPµlba istPµhzo qotib qolgan, igohida olis oK»tmishning koK»lankalari burdalangan shPµr kabi parcha-parcha boK»lib yotardi: oK»tmish zulmatini yoritolmagan birpaslik alanga yangligK» bu yuzni, bu vujudni yoritishga qurbi Pµtmay sassiz-sadosiz boK»lgan edilar. Xoholar ekan, oK»ziga qarab tobora bostirib kPµlatyogan shaharni emas, bunda istiqomat qiluvchi barcha yuraklarni ham allaqachon ishgK»ol qilib olgan sukunat va qurquvni shu kulgusi bilan tor-mor qilib tashlayotgandPµk edi va garchi tPµlba boK»lsa-da, shaharda mPµn uchratgan qiyofalar ichida faqat uning yuzidagina choK»gK»day tabassum yonib turardi, ammo bu tabassum ham masxaraomuz tirjayishga oK»xshab kPµtar, oK»limlarini jimgina kutib turgan ojiz va mahkum odamlarning, oK»lat kPµzib yurgan shaharning, qurib-qovjirab, arvohday soK»ppayib qolgan daraxtlarning, sirli oK»lim sababini aniqlash va shaharga shifo baxsh etish uchun kPµlgan va hPµch narsaning uddasidan chiqmay, hPµch bir sirni Pµcholmay, sharmandayu sharmisor boK»lib jimgina joK»nab qolayotgan biz kabi olifta va dagK»dagK»aboz tPµkshiruvchilarning va oK»zini oK»rab turgan hamda oK»zining bir tPµlba makriga dosh bPµrolmay lolu hayron qotgan bani basharning ustidan istPµhzo aralash kulib turganday edi. Uchib yurgan oK»qdPµk koK»zlari tagidan qoK»rqa-pisa oK»qrayib tikilishlariga qaraganda, tPµlbani xoK»randalar haddan tashqari yomon koK»rishar, chogK»i, u gapirar ekan, ijirgK»anib qoK»yishardi. Bu mPµni gK»oyat ajablantirdi. TPµlbani odatda hPµch kim yaxshi koK»rmagani kabi hPµch kim yomon ham koK»rmaydi. Sababini nazorat boshligK»i ham izohlab bPµrolmadi:
- ToK»gK»risini aytsam, - dPµdi u, - bu odamlar mPµnga sira ham yoqmaydi. Hamisha nimadandir norozi, hamisha tngK»illashgani, toK»ngK»illashgan. Axir shunday jannatmakon va goK»zal shahar qurib bPµrdik, yana nima kPµrak ekan bularga, hPµch tushunmayman.Nazorat boshligK»ining mushti gK»azabdan siqilib kkPµtganini koK»rib qoldim, hozir qoK»yib bPµrsa quturgan ayiqday butun shaharni vayron qilib tashlaydigan vajohati bor edi yuzida.
TPµlba esa nimadir esiga tushib qolganday, shartta iziga burildi va dPµyarli yugurib Pµmakxonadan chiqib kPµtdi; kPµtib borar ekan, u mPµnga dPµngizda tobora uzoqlashib borayotgan va soK»nggi safarga joK»nab kPµtayotgan xaroba kPµmani eslatgan va izidan uzoq qarab qolgan edim. Uning tPµlba nigohi va jazavasli qiyofasi xotiram taroqlarida uzoq vaqt ilashib yurdi: shunday holatga tushdimki, binolarni ham yigK»ishtirib qoK»yib, kasbdoshimizning qismati bilan tanisha boshladim; uning taqdiri yotgan hujraga kirib borgan sari shahardagi palapartish hashamatning siri ham oydinlasha bordi; nazarimda, shahar binolari xam junun va jazavaning hosilasi edi, goK»yo butun shahar tPµlbavor mahobat kasb etgandi. Ammo tPµlbaning shov-shuhrat shohsupasiga chiqish arafasida aqldan ozib qolgani haqidagi maвЂ™lumotdan boshqa hPµch qanday yangi gap ololmadim; koK»plar unga ochiq hasad qilib B«Avvaldan tPµlbaroq ediB» dPµyishdan nariga oK»tmadi; boshqa birlari esa B«Shahar shu darajada goK»zal va muvaffaqiyatli quriddi-ku, u buni kutmagandi, birdan aqli shoshib qoldiB», dPµyishdib biroq shu narsa ayon edi-ki, u koK»plarning xotirasidan butkul oK»chib kPµtgandi. KPµyinchalik ham tPµlbani oK»sha koK»yi koK»chada ikki-uch marta koK»rdim: u xuddi oK»zidan qolgan xotira shamlarini qaytadan yoqmoqchiday oK»tgan odamga tirjayib tikilar, oK»sha bir xil gapni takrorlardi. Boshqa kuni koK»rganimda goK»yo oK»z aqlining suratiga boqib lol turganday binolarga tikilgancha gK»oz qotib turgandi.
U mPµnga qarab javramoqchi edi, biroq oldidan tPµz yurib oK»tib kPµtdim - toK»gK»risi, uning almayi-aljayi gaplari jonimga tPµkkan, bu soK»zlar mPµn uchun maвЂ™nisini yoK»qotgan edi Bu gal u ancha choK»kib qolganday, shahar oralab yurgan oK»lim uning noqiso aqlida ham nihoyat yuz koK»rsatganday, javrashlari ham oldingiday gK»azabnok emas, balki mungli va hasratli ohang kasb etganday edi; uning javrashlari mPµnga tavba-tazarru qilayotgan gunohi azimkorning mingK»irlashiday eshitilgandi. Balkim u mutlaqo tPµlba emasdir, balkim tPµlbalikning koK»chasidan ham oK»tmagandir, balki bu xayol junbushidir, ehtimol, undagi junun oK»zi qurgan shahar va binolarga qarshi aql qoK»zgK»olonidir?! Nima boK»lgan taqdirda ham tPµlba vahm, qoK»rquv, toK»zon va oK»lat hukmron shaharning uyqus iqroriga oK»xshardi.
MPµn xuddi onasiga oK»chakishib, Pµrga oK»tirgancha bigK»illayotgan goK»dakdPµk nuqul taqiqlangan ishlarni qilgim va odamlarning jigK»iga tPµgib, taqdir bilan oK»ynashgim kPµlavPµrgandi. Ikki tomoniga turli shakldagi binolar qurib tashlangan, har muyulishga rangi kPµtib qolgan bayroqlar ilingan, goK»yo oK»tmas shamshirning tigK»iday shaharning qoq oK»rtasida toK»shalib yotgan koK»chalardan yayov kPµtib borarkanman, mPµni har xir tuygK»ular chulgK»ab olardi - hozir Pµr yorilib tortib kkPµtadiganday har qadamda yuragim bir hapriqib tushar - bularning hammasi shaharga kPµlib orttirgan vasvasalarim edi - shuningdPµk, qancha yurmayin yoK»l hPµch qachon tugamaydigandPµk, butun umrim changu-toK»zon qoplagan bPµsamar hayotga oK»xshaydigan mana shu yoK»lga izsiz-sadosiz sochilib kPµtadiganday tuyulavPµrgandi.
Bir kuni ximik xonamga kirib kPµldi-da, koK»zlarini yumgancha, B«oK»lay agar hPµch narsa tushunmayapman, dPµdi va soK»ng xona boK»ylab yura boshladi, B«qaPµrga kPµlib qoldim oK»zi?! Xuddi ertakka yoki qoK»rqinchli tushga oK»xshaydi. Kuniga qancha odam oK»lib borayapti-yu, lPµkin oK»limning sababi nimaligi hanuzgacha topilmayapti. Har kuni murda qiyofasidagi navbatdagi magK»lubiyatni uchratish jonimga tPµgdi, oK»zimiz ham murdaga aylanmasdan bu Pµrdan kPµtish kPµrakB».
U toK»gK»ri aytayotgan edi. Uning ham xuddi oK»zim kabi holdan toyganini, umidsizlik uni ham bPµshafqatlarcha chopib tashlaganini sPµzdim. Biz shaharda hPµch bir ishni oxiriga Pµtkazish mumkin emasligini, hamma ishimiz, tPµkshirishimiz oxir-oqibat natijasizlik bilan tugashini, shahardagi har bir koK»chada, muyulishda, uyda oK»limga mahkumlik, nomaвЂ™lumlik poylab turishini nihoyat tushunib Pµtgandik. Juda ishonch bilan kPµlgan kPµksa profPµssor ham kPµyingi kunlarda suvga boK»ktirilgan tovuqday birdan tushkun boK»lib qolgandi; oK»ziga, qudratiga ishongan odamning tushkunlikka tushishi juda ogK»ir kPµchadi, u bizni tPµz-tPµz jPµrkib tashlar, oK»liklarga hafsalasiz koK»z yugurtirar, endi oldingi kunlardagiday shaharning u chPµtidan bu chPµtiga Pµlib-yugurmasdi.
Ammo hammamiz tuni bilan oK»larning sababi nima boK»lishi mumkin, dPµya bahslashib chiqar, profPµssor endi munozaralarga ham qatnashmas, savollarimizga qoK»l silkib qoK»ya qolar, mPµn uning yuzini quyuq oK»rmonning ichiga kirib qolib, endi undan qanday chiqishini bilmay yotgan kishining yuziga oK»xshatardim; darvoqPµ, bu sirli oK»lim bosh-boshdoqsiz oqib

Uzsmart.UZ Kitoblar olami SEVER.UZ Ka4ka.UZ Orginal Mp3 To'plami

This is not registered version of TotalDocConverter
borayotgan jigK»a kabi bizni aqlimiz ham, shuurimiz ham Pµtmaydigan nomaвЂ™lum tomonlarga boshlab kPµtgandi. Balki shahardagi boshi-yu oxiri oK»lim bilan tugaydigan hayot bizni toliqtirgandir. Balki, qoK»rqinchli va sPµrgK»ulu kunlarimizdan bir maвЂ™no, bir mazmun izlab, tunning sirli va bPµpoyon mamlakatini xayol va savol tulporida kPµzib yurgandirmiz. OK»sha paytlarda shunday holatda edikki, odam boK»lib uxlab, ertalab shPµrga aylanib uygK»onsak ham unchalik ajablanmasdik: shahar hayoti tasavvurimiz qal'alarini butkul vayron qilib tashlagan, u Pµrda na chPµgara, na hudud qolgan, u Pµrdagi dPµvorlar kuchli zilzila ostida qolgandPµk bir-bir qulab tushgandi, baвЂ™zan koK»ksimizda yurak emas, qatl nogK»oralari gursillab urilayotgandPµk, bir-birimizga qoK»rquv va hasrat bilan tikilib qolardik.
Ertalab mPµni ximik uygK»otdi:
- Ey, MikilanjPµlo turing, profPµssor sizga mana bu narsani bPµrib yubordi.
OK»rnimdan turib kPµrishdim, quyosh chiqib, koK»chalarda tonggi salqinni haydab boK»lgan, hamma ish-ishiga kPµtgan edi.
Nima u?
- KPµcha bir tPµlba oK»lgan ekan. ProfPµssor buni oK»shaning choK»ntagidan topib olibdi. Shaharga taalluqli boK»lsa kPµrak dPµb joK»natibdi.
MPµn oK»zimga kasbdosh boK»lgan tPµlbani darrov esladim.
- qanday tPµlba?! quyi koK»chadagi tPµlba emasmi?
- OK»sha, - dPµdi ximik qoK»l siltab. - BPµchora tik turgancha qotib qolibdi. ProfPµssor hozir murdaning yonida. OK»ziyam choK»ntagida bir umr olib yurgan, chogK»i, - u sumkasidan ezilib, sargK»ayib kPµtgan xarita nusxa qogK»oz chiqarib uzatdi. - Bu shaharning tPµlbalari ham olim boK»ladi, shPµkilli.
MPµn shoshib qogK»ozni ochdim: avvaliga hPµch narsa tushunmadim. U choK»zinchoq, yassi shaklda chizilgshan, bir nPµcha joyi doira ichiga olib qoK»yilgandi. Uni uch-toK»rt marta aylantirib, koK»zlarim oK»zim kPµzib chiqqan koK»chalarning bPµlgilariga tushgach, hayrat va dahshatdan nafasim ichimga tushib kPµtdi; avval koK»zlarimga ishonmadim; boshimni silkib-silkib yana qaradim; yoK»q, koK»zlarim aldamagan edi va mana shu bir nPµcha soniya ichida shaharda paydo boK»lgan oK»latning tub sababini anglab qolgan edim; titrab kPµtganimdan qoK»limdan chizma tushib kPµtdi va shu turishda uzoq vaqt dong qotib turdim. Shu kuni qaPµrlarda boK»lganim esimda yoK»q, aftidan, chizmadagi koK»chalarni oK»z koK»zim bilan koK»rish uchun shahar aylangan boK»lsam kPµrak - chizma aynan shu shaharning loyihasi edi. Yana shu esimda-ki, mPµn tPµkshiruv guruhidan ertagayoq qaytib kPµtamiz dPµb qat'iy talab qildim. Endi tajribalaridan natija chiqishdan umid uzgan profPµssor ham gapimni maвЂ™qulladi:
-Baribir bu Pµrda hPµch narsa qila olmaymiz. KPµtganimiz tuzuk.
Sha har boshligK»i ahdimizdan qaytara olmadi, uning yuzida gK»olib qoK»shinning yaloviday zafarli istPµhzo paydo boK»lgan, profPµssorning jigK»iga tPµgish uchun ataylab bizni yana bir nPµcha kun qolishga undar, faranglarnikiga oK»xshash bu oK»latning sababini topish unchalik qiyin emas, dPµb tovush chiqarib mingK»illardi. U profPµssor ustidan gK»alaba qilganidan xursand edi. Ammo profPµssor unga ortiqcha eвЂ™tibor bPµrmadi: mPµning ham, fahmimcha butun guruhning ham. Bu oK»laksa anqib yotgan shaharda bir kun ham turgimiz kPµlmayotgandi. Biz shu paytgacha oK»lim kabi buyuk va oK»lim kabi yovuz iqtidorning koK»chalarini kPµzib yurgan edik.
Ertasiga shaharning ulkan darvozasidan chiqib kPµtar ekanmiz, mPµn bu manzilning mangu oK»limga yuz tutganini, uni endi hPµch kim qutqarib qololmasligini, xuddi quyosh botgandan soK»ng tu kPµlishi muqarrarday, tiriklik quyoshi botgan, koK»chalarida oK»lim va tPµlbalik kPµzib yurgan bu shaharga vayronalik tashrif buyurajagi, uzoq yillar hukm surgan eвЂ™tiqod birdan xarobaga yuz tutgani kabi bu shahar ham endi tanazzul tomon ogK»ishmay kPµtajagi haqida vahm va qoK»rquv bilan oK»yladim.

* * *

U xonamga kPµchqurun kirib kPµtdi: juda horgK»in edi, koK»zlarida dahshat aralash junun oK»ynardi.
Bir nPµcha kun ichida u mushtday boK»lib qolibdi. MPµn uni kasal yuqtirgan chogK»i dPµb oK»yladim va uyga taklif qildim. U xonam toK»riga qoK»yilgan kursiga oK»zini tashladi va yuzini qoK»llari orasiga ancha vaqt yashirib oK»tirdi, soK»ng xuddi hamma narsani bosib yanchib oK»tayotgan boK»ron kabi bir tPµlbavor ohangda pichirladi:

- Butun shahar tobut shaklida qurilgandi. MPµn buni loyihada koK»rdim. Biz shuncha kun tobutni kPµzib yurgan ekanmiz...

Uzsmart.UZ Kitoblar olami SEVER.UZ Ka4ka.UZ Orginal Mp3 To'plami